

Az amatőr színjátszásról

Az idei Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszó Találkozóval kapcsolatban rengeteg téma cikázik a fejemben. A jobbnál jobb előadásokról, amik folyamatosan megtöltik a nézőteret, a házigazdák minden felülemelkedő segítőkészségéről, szeretetéről és gondoskodásáról, a fellépő csoportok sokszínűségéről és lelkesedéséről, a zsűri segítőkész tanácsairól és gondoskodó hozzáállásáról, a súgós lányok minden erőt felülmúló munkájáról és a szervezőkkel való egy húron pendüléséről, vagy sorolhatnám egész a lap aljáig. Annyi minden történik minden nap, és annyi élménnyel gazdagodik mindenki, hogy nem is lenne elég rendelkezésre álló 6000 karakter, de még annak tízszerese sem.

De nem, én az amatőr színjátszásról szeretnék írni. Arról az amatőr színjátszásról, amit általában csak egy hanyag legyintéssel szoktak jellemezni. De mi is az az amatőr színjátszás?

Az amatőr színjátszó a hét minden napján több, mint 8 órát próbálja a rendező által kiválasztott előadást hónapokon át a többi társával együtt, és esetleg esténként lejátszik egy-egy előadást? Nem. Ezt nem teheti meg, hiszen minden nap dolgoznia kell, ugyanis nem ezekből a próbákból és előadásokból fizeti a számlákat, nem ebből teszi az ételt az asztalra. Az amatőr színjátszó ugyanis nem kap pénzt azért, hogy színházat csinál. Mindent ingyen csinálja, a saját és mások örömére. Nos, ezzel a mondattal akár be is fejezhetném a mondanivalómat, mert ettől egyszerűbben és világosabban hiába is próbálnám jellemezni, nem sikerülne, viszont mégis tovább mennék, mert szeretném, hogy megérts valami sokkal fontosabbat, kedves olvasó.

Az amatőr színjátszók nem színészek, hanem autószerelők, postások, orvosok, bolti elárúsítók stb... és a szabadidejüket áldozzák az előadásra. A fent említett időbeosztás tehát nem az övék, hanem a profi- vagyis a hivatásos színészeké, akiknek ez a munkájuk és ezért kapják a fizetésüket. Az amatőr

színjátszók nem tanulták a szakmát, hanem elleték. Nincs kosztüm- és díszlettervezőjük, hanem ők varrják a saját ruháikat és építik a díszletüket. Nincs fénymeszterük, hanem sokszor annyiban merül ki egy előadás fényezése, hogy előadás előtt bekapcsolják azt a 3-4 reflektort, ami a színpadot bevilágítja, az előadás után pedig kikapcsolják. Sokszor nincs tapasztalt rendezőjük sem, hanem maguk közül választanak ki valakit, hogy nézze meg kívülről, jó-e az, ami a színpadon történik. Arról nem is beszélve, hogy minden előadás létrejötté olyan próbaegyeztetéseknek köszönhető, amit egy rendszeres próbára járó színész fel se tud fogni. Nem csak azon múlik egy előadás, hogy a színész ide-oda mozogva a színpadon elmondja a megtanult szöveget, hanem sokszor hosszú viták és érvháborúk eredményei tűnnek fel, majd illannak el egy-egy jeleneten belül észrevétlenül.

Azt tapasztalom, hogy sokszor az „amatőr” szónak egyfajta lesajnáló jelzőt tulajdonítanak, mint az oviban a nagycsoportosok a bölcsisekre, pedig ez ugyanolyan gyerekes hozzáállás, mint amilyen ez a példa volt. Pedig az amatőr jelzőnek nagyon is dicsérőnek kellene lennie. Az amatőr színjátszónak igenis büszkének kell lennie arra, hogy ő amatőr. Igazi szuperhősökről van szó, akik a színház segítségével élnek kettős életet. A civil életükben elmennek dol-

gozni, kiszolgálják a kuncsaftot, vagy kicserélnék egy alkatrészt az autóban, este pedig felveszik a szuperhős kosztümöt, átlényegülnek valaki mássá, és olyan életet élnek, ami a szürke hétköznapiakat a legkülönbözőbb színekkel tölti meg, tele csodás történetekkel, kalandokkal, más és más emberek személyiségébe bújva. És ugyebár mindezt csak azért, mert ebben lelik örömeiket, és mert ezzel másoknak is örömet okozhatnak. A darabokon keresztül közben tapasztalnak, tanulnak, tanítanak, szórakoztatnak, a legmélyebb érzések megtapasztalásába invitálják a nézőket, cserébe pedig nem kérnek semmi mást, csak tapsot. Ennyi a fizetségük. A taps. Munka után nem kocsmáznak vagy kártyáznak, nem a tévé elé ülnek, hanem ápolják a kultúráját. Kevés hobbi hasonlítható ehhez. A hivatásos színészek többsége gyorsan elfelejti azt, hogy ő is amatőrként kezdte. Bizony, minden hivatásos színész egyszer amatőr volt, és ha nem lenne amatőr színjátszás, akkor nem lenne utánpótlás sem. Az amatőr színjátszás tehát úgy tartja életben a színházat, hogy közben ennek a ténynek nincs is tudatában. Persze, tudom, nem lehet egy kategóriába sorolni a hivatásos színészt az amatőr színjátszóval, mert a hivatásos színész sokkal tehetségesebb, elvégre ezért dolgozik színházban. Az amatőr színjátszó viszont ettől egyáltalán nem kevesebb, ő ugyanis a saját szakmájában tehetségesebb a színésztől, csak ő ezen felül még színházzal is foglalkozik, amíg a színész a szabadidejében nem, vagy csak nagyon ritkán szerel autót ingyen másoknak, csempézi ki mások fürdőszobáját, vagy gyógyít betegeket stb...

A színjátszást nem lehet könyvből tanulni. Fel kell menni a színpadra és meg kell szenvedni érte. Az az előadás, amibe munka, energia és türelem van fektetve akár profi színházé, akár amatőr társulaté legyen is, megragadja a nézőt, és el sem engedi az előadás végéig, miközben mélységekbe, és magasságokba röpteti az utazókat, szívet facsar, könnyet csal ki, megbotránkoztat vagy megnevettet, és még tanít is a közös utazás végén. Az idei Amatőr Színjátszó Találkozó eddig egytől egyig kivételesen jó előadásokat láthattunk. Olyan előadások és színészi teljesítmények tündököltek a nagyikindai színpadon, amik a profi színházakban is megállnák a helyüket. Hogy ez a kiváló eredmény a tehetségnek, vagy azoknak a képzéseknek köszönhető, amiken a színjátszó csoportok tagjai részt vettek, úgy gondolom, hogy teljesen lényegtelen. Tehetség nélkül ugyanis hiába lennének képzések, képzések nélkül pedig segítség nélkül maradnának a tehetséges színjátszók vagy rendezők, abban viszont teljesen biztos vagyok, hogy egyik tényezőnek sincs morzsányi értelme sem, ha nincsenek azok a csodálatos emberek, akik nélkül egyszerűen nincs amatőr színjátszás.

Minden tiszteletem a tiétek, amatőr színjátszók. Legyetek büszkéek rá, hogy amatőrök vagytok, mert kivételes emberek vagytok.

Varga Tamás

A XXIII. Találkozó szakmai zsűrije

Lőrinc Tímea

2009-ben nyert felvételt az Újvidéki Művészeti Akadémia színész szakára. 2014. október elsejétől a Zentai Magyar Kamaraszínház tagja. Előadásai közül a legkiemelkedőbbnek a Mezei Kinga által rendezett *Május van, Tisztelt úr!* című előadást, s az Oláh Tamás által rendezett monodrámáját, a *Hullámtörést* tartja. Az előbbiért 2016-ban Pataki gyűű díjra jelölték, az utóbbiért viszont 2017-ben neki is ítelték ezt a díjat. Munkás évei színészként a kísérletezésről szólnak. Kipróbálta már a drámaírást, forgatott filmet Goretić Péterrel, részt vett a *Csonka délibáb* című tévéfilmben, kétszer jelentkezett a Versűnnep versenyére, ahol először különdíjas lett Terék Anna *Kunigunda útjával*, másodszer pedig sikerült

hazahoznia a fődíjat Sziveri János *Társastervezésével*. Belekóstolt a rendezés világába is. 2014-ben öt tehetséges középiskolás fiattal létrehozták a Zsebtársulatot, melynek első produkciója a *Föld nélkül*, második pedig a *Prométheusz light* volt. E két előadással Vajdaságban és Magyarországon egyaránt több versenyt is megnyertek, melyek rendezői és színészdíjakkal is jártak. Rendezett a zentai diákszínházok idősebb csoportjának is. 2016 és 2017 nyarán Hajvert Ákos megkérte, a Szép Szó tábor keretein belül foglalkozzon egy héten át általános iskolásokkal. „Szeretném és szeretem a fiatalokat egyengetni a színház világában, és a tőlem telhető legjobb módon segíteni őket a fejlődésben, nevelni őket toleranciára, találékonyságra, kreativitásra és legfőképpen alázatra. Egyik tanárom egyszer azt mondta: a színház nem kiszolgálja, hanem szolgálja a nézőt.

Ezzel a kijelentéssel indultam neki ennek a pályának. Tapasztalataim, élményeim, érzelmeim segítségével szeretnék a színpadon olyan világok megteremtéséhez hozzájárulni, amelyek az én, és az emberek javára vannak, gondolataik átformálására, érzelmi életük gazdagítására. Nevelő, változtató, de mindenféleképp szolgáló hatásúak.”

Czajlik József

1975. június 1-jén született Dunaszerdahelyen. Színházi rendező, színész. A kassai magyar tanítási nyelvű ipariszkolában érettségizett 1993-ban. Ezt követően a *Kassai Thália Színház*, majd 1994–1995-ben a *Komáromi Jókai Színház*, 1995–1997-ben ismét a Thália tagja lett. 1997–2002 között rendezést tanult Pozsonyban, majd a budapesti Bárka Színház főrendezője lett. A Komáromi Jókai Színház-beli Amadeus-rendezése 2001-ben a kisvárdai Határon Túli Magyar Színházi Fesztiválon fődíjat, a budapesti Országos Stúdiószínházi Fesztiválon rendezői különdíjat kapott. Az Amadeusból tévéfilmet is rendezett. 2007-ben Gál Tamással Epopteia néven színházi műhelyt alapított. Jelenleg a Kassai Thália Színház igazgatója.

Táborosi Margaréta

A vajdasági Zenta városában született, és itt hatott rá meghatározóan e Tisza menti település kultúra- és színházszeretete. Az Újvidéki Művészeti Akadémia elvégzése után majd két évadon keresztül dolgozott az Újvidéki Színház társulatában.

Budapesten a Színház- és Filmművészeti Egyetem rendező-koreográfus szakán első generációsként végzett 2014-ben, azóta Hernyák György tanársegédjeként dolgozik a Művészeti Akadémián, így továbbadva megszerzett tudását a következő generációk színészeinek. Rendezéseit többször ihlették vajdasági írók, és szülőhelyének specifikus identitása: *Tavaszi Hős kis ibolyák* (Domonkos István írásai alapján) az Újvidéki Színház és a Művészeti Akadémia produkciója, *Az ember komédiája* (Sziveri János élete és versei alapján) a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház előadása, Terék Annától a *Vajdasági lakodalom*, a szabadkai Népszínház előadása. Rendezett operettet, Békeffi István – Kellér Dezső – Kálmán Imre Csárdáskirálynő c. művét az Újvidéki Színházban, és fesztivál megnyitót (2014-ben a Nomus, majd 2017-ben az Exit – Summer of love megnyitóját) is. Részt vett nemzetközi szakmai programokon: Orléansban (Franciaország) Nagy József Jelszínházában és Yokohamában (Japán) Performing Arts Meeting in Yokohama – TPAM nemzetközi tánc- és performansz fesztiválon. Munkáira a megszokott színházi sablonok felbontása, és a folyamatos rákérdezés jellemző.

Miért?

2006. Ősz. Talán október. A zentai középiskolás amatőr színészcsapat fiúkat keres – mondja nekem a Gábor barátom (**Mészáros Gábor**). Az a magas gyerek, akivel együtt gyerekeskedtünk még Adán. Gábor akkor már színésznek tanult, én meg asszem orvos akartam lenni, vagy valami hasonló. Elmentem egy esti próbára. Ivánt (**Wischer Johann**) már akkor látásból ismertem, mert járt hozzánk az iskolába, önálló műsoraival. Ő még engem nem. Gogol: *A revizor*. No, mondom, szevasz. Oszip, a szolgál. Fél oldalas nagymonológ, meg szinte végig színen a főszereplő, Hlesztakov (**Mácsai Endre**) mellett. Azt hiszem, csak azért nem estem kétségbe, mert nem tudtam, hogy ennek súlya van. Iván tulajdonképpen mindent megoldott. Gondolta a fene, hogy ezzel egy olyan lavina indul el, ami gyökeresen változtat majd meg. Jött a Káeszefvé. Csináljunk még valamit, valamit magunktól, mondta Endre, a Mácsai. Végül is... gondoltam. Megcsináltuk. Megnyertük a Káeszefvét, meg begyűjtöttünk néhány színész-és különdíjat. Köztük a Tanyaszínházat is.

Ha röviden szeretném összefoglalni az idej előadásunkat, akkor biztosan így kezdeném. Báris én. **Dévai Zolika** (kedves kollégám, akit ezúton is üdvözlök) máshogyan kezdené.

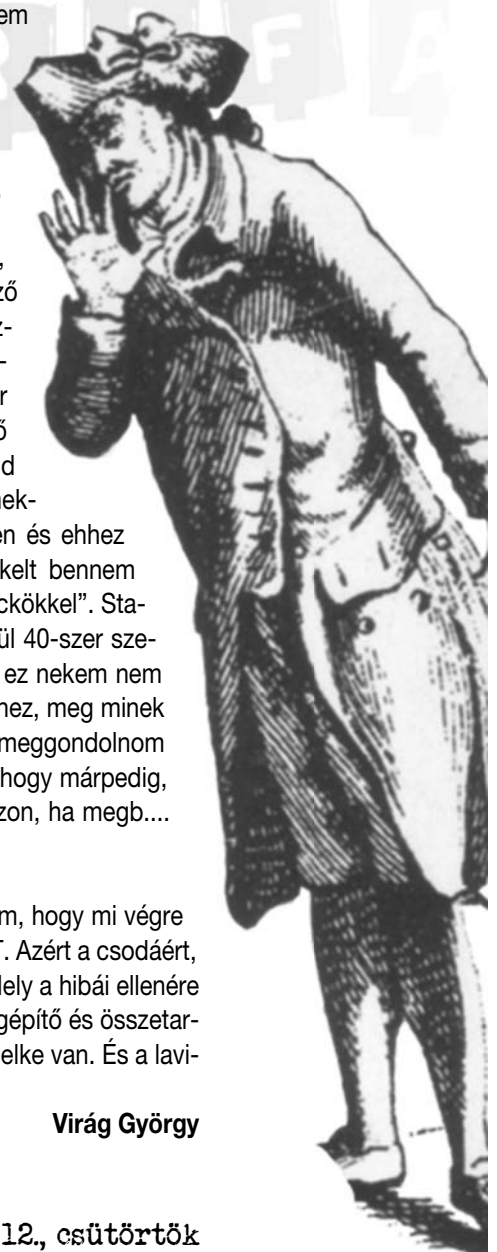
A – már az imént említett – lavináról még csak annyit, hogy mindezek után színésznek álltam, s lettem is Zentán az, ami.

2017. Ősz. Talán november. Eltelt 11 év. Zoli meg én Iván helyén a rendezői székekben. A csapat a színpadon. Próbálunk. Azon kapom magam, hogy gondolkodom. Azon, hogy én most mit csináljak? Miért csinálom? Utasításokat osztogatok középiskolás gyerekeknek. Gyerekeknek? Gyerekeknek. Arra kérem őket, hogy úgy viselkedjenek, ahogyan nem akarnak. Egyengetem őket, magyarázok, hogy így kéne, meg úgy kéne. Van, aki elsőre hajlékonynak tűnik, aztán kiderül, hogy merev, mint a fagyott vascső, van, aki merev, aztán szépen hajlik, idomul, domborodik, majd kikerekedik, kiteljesül. A fene sem érti őket. Szóval ilyeneken gondolkodtam, egyszer csak... rájöttem. Ezek pontosan azok a gyerekek, akik mi voltunk 11 éve. Csak most tőlünk várják

a megoldást, a válaszokat azokra a bizonyos nagy kérdésekre, általunk ismerik meg magukat, mint ahogyan én ismertem meg magam a színház által. Aztán az is eszembe jutott, hogy lehet, hogy köztük van az az illető, akivel éppen most indul a lavina. Csak még ő sem sejtji. Vagy sejtji, de fél. Alapvető emberi tulajdonságokról beszélgetünk. Helyzetekről, megoldási lehetőségekről, arról, hogy a néző nem mindig azt látja, amit csinálsz, aztán meg arról, hogy a néző pontosan azt látja, amit csinálsz. Meg, hogy a néző a hazugságért megy be a színházba, de ha hazugságon kap, kikéri magának. És mikor az ember (rendező vagy foglalkozásvezető vagy mi) ilyen mondatokat mond ki, egyszerre megérti, hogy ez mekkora felelősség. De tényleg. Ilyen és ehhez hasonló gondolatok özöne járt-kelt bennem fel s alá, amíg próbáltunk a „gyöckökkel”. Statisztikailag meg, a 40 próba közül 40-szer szerettem volna sírva fakadni, hogy ez nekem nem megy, meg én nem értek semmihez, meg minek csinálom. Tehát 40-szer kellett meggondolnom magam, s erőt venni magamon, hogy márpedig, aki ku...nak áll, az ne csodálkozzon, ha megb...ák.

És puff. A végén csak rájöttem, hogy mi végre is csinálom én ezt. A CSODÁÉRT. Azért a csodáért, amelyre csak a színház képes. Mely a hibái ellenére is képes hatni, melynek közösségépítő és összetartó ereje van, melynek lendülete, lelke van. És a lavina még csak most indult meg.

Virág György

Szabadság, szereplésvágy, színház = szerelem

Három középiskolás három társulatból öt villámkérdésre válaszol. Mindhárom fiatalban sok a közös: a szereplésvágy, az alkotás és az együttgondolkodás. És érdekes módon mindhárman kitűnnek kortársaik közül. Mindhármuk nevét olvashattuk már plakátokon, láthatuk őket a tévében vagy versenyeken. Dimitrov Nikoleta nagyon régóta tagja a Fabula Rasa Színházi Társulatnak. Volt olyan év, amikor egyszerre több társulatban, több előadásban is szerepelt. Szabó Zsuzsanna alig tudott még járni, de már a színpadon volt a néptáncnak és a népművészetnek köszönhetően.

Most a temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület ifjúsági színházi csoportjának tagja. Nagy Abonyi Dávidnak több kiállításáról és performanszáról hallhattunk az utóbbi időben, tavaly óta a Zentai Magyar Kamaraszínház Diákszínházaival együtt lép a deszkákra.

Mióta vagy színpadon mint színjátész? Mi volt a kezdeti lökés, ami a színpadig vezetett?

Dimitrov Nikoleta (Dimi): Kilenc éve léptem először színpadra, mint színjátész. Először is a költészet iránti szerelmem ösztönzött arra, hogy verseket mondjak. Gyerekkorunkban az volt a legjobb szórakozásunk öcsémrel, hogy kis jeleneteket írtunk, és azokat előadtuk. Így igazából anyu ötlete volt, hogy próbáljuk ki öcsémrel a színészkedést, hátha megtetszik. Megtetszett.

Szabó Zsuzsanna (Zsuzsi): Már óvodás koromban elkezdtem szerepelni, legelőször a *Ludas Matyi* c. előadásban játszottam el a lúd szerepét. Erre az előadásra sokan még ma is emlékeznek, hiszen több településen is előadtuk. Négy éves koromtól rendszeres résztvevője voltam a *Szólj, síp, szólj!* népzenei vetélkedőnek és a *Kőketáncnak* is.

Majd ötödikes koromban újra csatlakoztam egy gyermekszínházi csoporthoz, mely két évig működött. Az elmúlt két évben pedig mellékszereplőként segítettük az egyesület társulatának előadásait a temerini néptáncscsoporttal. Szeptembertől lettem a jelenlegi amatőr társulat tagja.

Nagy Abonyi Dávid (Davie): 2017-ben csatlakoztam a Zentai Magyar Kamaraszínház diákszínházi csoportjához,

bár az azt megelőző évben egy általam írt és rendezett darabbal indultam két osztálytársammal a *Középiskolások Szín- és Filmművészeti Vetélkedőjére*, ahol innovációs díjat kaptunk. Igazából már kicsi gyermekként is szerepeltem a családomnak, mindig bennem volt a szereplésvágy valamilyen formája, most pedig mindezt olyan emberek között művelhetem, akik nagyon inspirálóak számomra.

Mi az, ami elsőként eszedbe jut arról a fogalomról, hogy színház?

Dimi: Szabadság. Miért? Talán közhelyes, de én a színházon keresztül tudom magam a legjobban kifejezni.

Zsuzsi: A színházról először az előadások jutnak eszembe, az izgalom, majd a próbák, a hangulat, egy-egy emlékezetes pillanat. Szeretek színházba járni, mint néző és mint fellépő egyaránt. Összehozza a nézőket és a szereplőket. A nézőnek be kell fogadnia a szereplők által közvetített üzenetet, az előadónak pedig minél közvetlenebbül átadni azt.

Davie: Nagyon sokszor hallhatjuk, hogy a színház otthont és menedéket ad, sokan klisének is nevezik ezt a hasonlatot, de ettől függetlenül határozottan szoktam hangoztatni, hogy nekem a színház a deszkáival, takarásaival együtt menedék. Számos problémában segített nekem a színházi világ. Feltöltődésnek és egy megmagyarázhatatlan varázskucskónak élem meg az egészet.

Mit érzel, amikor fellépsz a színpadra?

Dimi: Megnyugvást. Ott biztonságban érzem magam.

Zsuzsi: Gyakran szokták mondani nekem az előadások előtti pillanatokban, hogy nincs min idegeskednem, hiszen jóformán a színpadon nőttem fel. Van ebben némi igazság, de ennek ellenére én is izgulok minden egyes fellépés előtt. Azonban amikor kilépek a kulisszák mögül, megszűnik a félelem, én pedig igyekszem a legtöbbet kihozni magamból.

Davie: Mintha azok a csomók oldódnának fel a lelkemben, amik az évek alatt alakultak ki bennem. Ezen felül pedig mindig arra gondolok, és azt próbálom átérezni, amikor színpadra lépek, hogy miért is megyek fel éppen, mit akar közölni a karakterem, és mi az, amit én személyesen közölni és adni szeretnék a közönségnek.

A színjátszás során ki vagy mi inspirál, motívál téged? Van olyan ember, akinek kifejezetten kíváncsi vagy a véleményére?

Dimi: Az emberek inspirálnak a legjobban. Szeretem megfigyelni és elemezni őket. A különböző szerepek, karakterek kidolgozásánál ez nagy segítség. Rengeteg olyan színészt fel tudnék sorolni, akiknek adok a véleményére. Anyukám véleménye nagyon számít, valahogy ő mindig tudja, hogy mi kell. Valamint az irodalom tanárnőm, **Tóth Ágota** véleménye is. Sokat segített nekem az elmúlt négy évben.

Zsuzsi: A színjátszás valamilyen szinten mindig is érdekelt, hiszen minden gyerek szereti a szerepjátékokat. Nálam ez a szeretet szerencsére a későbbiekben is megmaradt a táncolás, muzsikálás mellett. Engem

elsősorban a barátaim motiválnak, akikkel együtt csatlakoztunk a csoporthoz, valamint a visszajelzéseket is nagyon fontosnak tartom. Számomra a rendező úr véleménye a legfontosabb, majd a családomé, de minden véleményt szívesen meghallgatok, és a tanácsokat is igyekszem megfogadni, hasznosítani.

Davie: Én nagyon tisztulem a hazai színművészeinket, felnézek rájuk, és számomra példaértékű az, amit Ők művelnek. A Zentai Magyar Kamaraszínházba bármiféle életperiódusban ültem le a székekre, hogy megnézzek egy előadást, és általában egy-egy darabot legalább ötször megnéztem, minden alkalommal boldogan és hálával hagytam el a színháztermet. A színészeknek, akiket eddig megismerhettem, mert rendezőink voltak vagy mert úgy hozta a sors, köszönettel tartozom. A két év alatt olyanfajta tudásra tehettem szert, ami a színházon kívüli életemre is nagy hatással volt, sosem fogom ezt elfelejteni, és igyekszem a lehető legjobb módon továbbadni a jövőben.

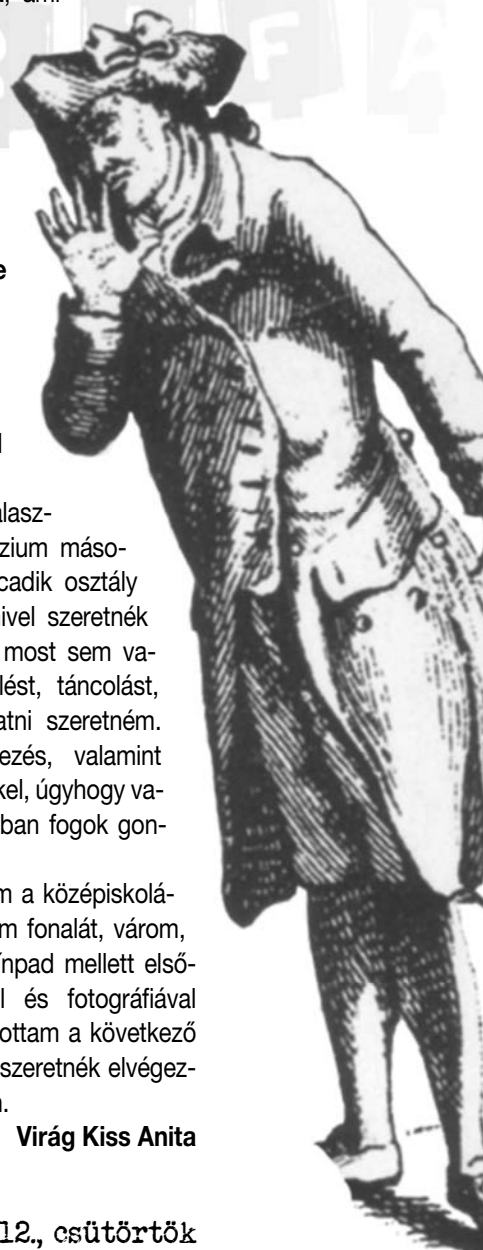
Középiskolás vagy. Nem-sokára pályaválasztás. Merre tovább?

Dimi: Pestre felvételizek a Szín- és Filmművészeti Egyetem színművész szakára. És b, c, d... opcióként is csak a színház áll nálam.

Zsuzsi: Nos, igen, a pályaválasztás. Jelenleg az Óbecsei Gimnázium második osztályába járok, mivel nyolcadik osztály végén sem tudtam eldönteni, mivel szeretnék foglalkozni később. Igazán még most sem vagyok biztos benne, de a zenélést, táncolást, ha csak hobbiként is, de folytatni szeretném. Ezen kívül a rendezvényszervezés, valamint a belsőépítészet, ami igazán érdekel, úgyhogy valószínűleg ezekben az irányzatokban fogok gondolkodni a továbbiakban.

Davie: Ez az utolsó pár hetem a középiskolában, és izgatottan, követve életem fonalát, várom, hogy mit hoz a jövőm. A diákszínpad mellett elsősorban performansz-művészettel és fotográfiával foglalkozom, s az utóbbit választottam a következő állomásnak, melyet Kaposváron szeretnék elvégezni, a Rippl-Rónai Művészeti Karon.

Virág Kiss Anita

Nagykikinda neves szülöttei - 1. rész

Hajnal István, Széchenyi-díjas történész, akadémikus

(Nagykikinda, 1892. július 3. – Budapest, 1956. június 16.)

Hajnal István 1892-ben született Nagykikindán, apja orvos volt. „Hivatalnok család vagyunk” - írta később családja helyzetét és mentalitását jellemezve. A kaposvári iskolai éveket követően 1910 és 1914 között a budapesti egyetem hallgatója volt, majd a bécsi Theresianumban dolgozott. 1915-től 1918-ig katonai szolgálatot teljesített, majd kisebb-nagyobb

megszakításokkal ismét Bécsben nyert alkalmazást. Ezt követően 1922 és 1930 között Kismartonban az Esterházyak levéltárosa volt. A harmincas években pályája alapvetően két intézményhez kötődik: 1930-tól a budapesti egyetem újkori egyetemes történeti tanszékének tanára, 1931-től pedig a Századok szerkesztője. Erre a háttérre támaszkodva igen sokat tett a modern társadalom- és gazdaságtörténeti szemlélet meghonosításáért, s éles vitákba keveredett a kor, Szekfű Gyula által megtestesített – szellemtörténeti beállítottságú – hivatalos történelemszemléletével. Ez a háborús évekig tartó bő évtized volt a legtermékenyebb alkotói korszaka. A különböző kisebb-nagyobb tanulmányok és esszék mellett ekkor jelentek meg legismertebb és egyben legfontosabb munkái: *Az újkor története*, valamint a *Történelem és szociológia* című alapvető jelentőségű tanulmánya.

Az 1945 után még rendelkezésére álló mozgáster 1948/49-re egyre jobban beszűkült, s az „új szellem” bevezetésével együttjáró tisztogatások

következtében ő is a tudományos élet periferiájára került. A marginális helyzettel járó hátrányok 1952 nyaratól lassan oldódtak. 1955-ben még megjelent a középkori írástörténelemmel foglalkozó munkájának francia nyelvű kiadása, de a tudományos életbe már nem tudott visszatérni, mert 1956 júniusában agyvérzés következtében elhunyt.

Forrás: Valuch Tibor: A szakszerűség vonzásában-Hajnal István: Technika, művelődés, Életünk, 1994 (32. évf. 1-12. szám), 1120-1121.

Erődi Jenő, színész, a magyar színeztörténet adatainak gyűjtője

(Nagykikinda, 1882. június 2. – Budapest, 1945)

Erődi Jenő Nagykikindán született, színésznek tanult. A temesvári Weninger-féle színeztudományi iskola növendéke volt, majd a Vígszínház tano-dájában tanult. Vidéki szereplése után 1912-ben a fővárosi Új Színpad ügyelője lett. 1913-ban a Magyar Színháznál működött. 1916-tól

1931-ig a Belvárosi és az Andrássy úti Színház művésze és ügyelője, 1932-1933-ban a Magyar Színház ügyelője volt.

Emellett színházi újságokat, kiadványokat szerkesztett, s munkatársa volt az összes budapesti színházi újságnak. Fiatal korától kezdve behatóan foglalkozott a színeztörténetével, a színészek biográfiájával. 1925–35 között színházi naptárakat adott ki. Az általa gyűjtött anyagot a Schöpflin Aladár szerkesztésében megjelent Színművészeti Lexikonban (Bp., 1930) használták fel. A második világháború utolsó hónapjaiban a fővárosban tomboló nyilasterror végzett a színháztörténetíró-ügyelővel, Erődi Jenővel.

Források: Hudi József: A veszprémi színjátszás kezdetei 1723-1879 (Veszprém, 2009), 9.; Magyar Színháztörténeti Lexikon, Budapest 1994.

Geleji Sándor, Kétszeres Kossuth-díjas kohómérnök, egyetemi tanár, az MTA tagja

(Nagykikinda, 1898. május 17. – Budapest, 1967. november 3.)

Tanulmányait a soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán végezte, ahol 1926-ban szerzett oklevelet. 1934-ben műszaki doktor lett. 1926–1935 között a Magyar Rézhengerműveknél, 1935-től 1949-ig a Csepeli Fém-műveknél működött. 1946-tól a soproni kohómérnöki karon a kohógéptan tanszék tanára.

1949-től csak oktatói és tudományos munkásságot folytatott. 1952-től a kohómérnöki kar Miskolcra költözésével munkásságát a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen folytatta. – A kohászat gépészeti és elméleti mechanikai problémáival foglalkozott. Szakirodalmi működésének eredménye 21 könyve, magyar és idegen nyelveken, valamint értekezések. Kezdeményezője és főszerkesztője volt a 15 kötetes Vaskohászati Enciklopédiának. Munkásságát határainkon túl is elismerték. 1965-ben a freiberger Bergakademie tiszteletbeli doktorává, 1966-ban a Lengyel Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává fogadta.

Budapesten hunyt el, a Farkasréti Temetőben nyugszik. Sírját a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság védetté nyilvánította (2004-ben). Szobrát a Miskolci Egyetem parkjában állították fel (mészáló mellszobor, Varga Miklós szobrászművész alkotása, 1971).

Források: Magyar Életrajzi lexikon; Dobrossy István: Miskolc írásban és képen 6. (Miskolc, 1999), 232.

Hadik Gyula, Munkácsy-díjas szobrászművész

(Nagykikinda, 1925. november 22. - Törökbálint, 2013. január 24.)

Hadik Gyula Nagyikindán született, és gyermekkorát e városban töltötte.

A négy elemi Nagyikindán végezte, majd Szegedre került gimnáziumba. A háború alatt Hadik Pestre került, és beiratkozott a jogra. Aztán mégsem a jogra járt, hanem a bölcsészkarra, Gerevich és Genthon tanították.

1947 és 1949 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanulójaként Kisfaludi Strobl Zsigmond nő-

vendéke volt. Tanulmányait megszakítva több évig gyári munkásként és díszítő szobrászként dolgozott. A 60-as évektől tanulmányutakat tett Francia-, Olasz-, Németországba és Svájcba. 1993-ban a Tokaji, 1994-ben és 1998-ban a Tályai Művésztelep, 1996-ban a nyíregyháza-sóstói Nemzetközi Éremművészeti és Képzőművészeti Művésztelep munkájában vett részt. 1994 és 1998 között több jugoszláviai alkotótelepen dolgozott. A realizmushoz kötődő indulás után expresszív és kubisztikus formajegyek tűntek fel művein, de hatást gyakorolt rá a törzsi művészet és a magaskultúrák megformálómódja is. Plasztikáiban az archaizáló jelleg némi groteszk hangvétellel párosul. Jelentős művészekről készült portrészorozata is. Anyaghasználata változatos, leginkább azonban bronzal, ólommal és kővel dolgozott.

Hadik Gyulát 2002-ben a Magyar Köztársaság Érdemkeresztjével, majd 2009-ben Munkácsy-díjjal tüntették ki. Köztéri művei megtalálhatók: Balasgyarmaton, Törökbálinton, Mataruska Banjában, Szekszárdon és Esztergomban.

Legismertebb műve: *Julianus barát*. Kő és ólom felhasználásával készült 2,5 méter magasságú kompozíció, amely 1983-ban került elhelyezésre az esztergomi városháza díszudvarán. A Temető út 4. számú telken betemetett romok az egykor itt állt domonkosok középkori kolostorának maradványai. A feltevések szerint innen indult 1241-ben Julianus barát az őshaza és a magyarság keleti testvérnépének felkutatására.

Források: Hadik Gyula, szobrász, Artportal, szerző: Matits Ferenc; Várnagy Ildikó: Szobrászportré írásban, Magyar Szemle, Új folyam, X., 9-10. szám

Összeállította: **dr. Csömöre Zoltán**

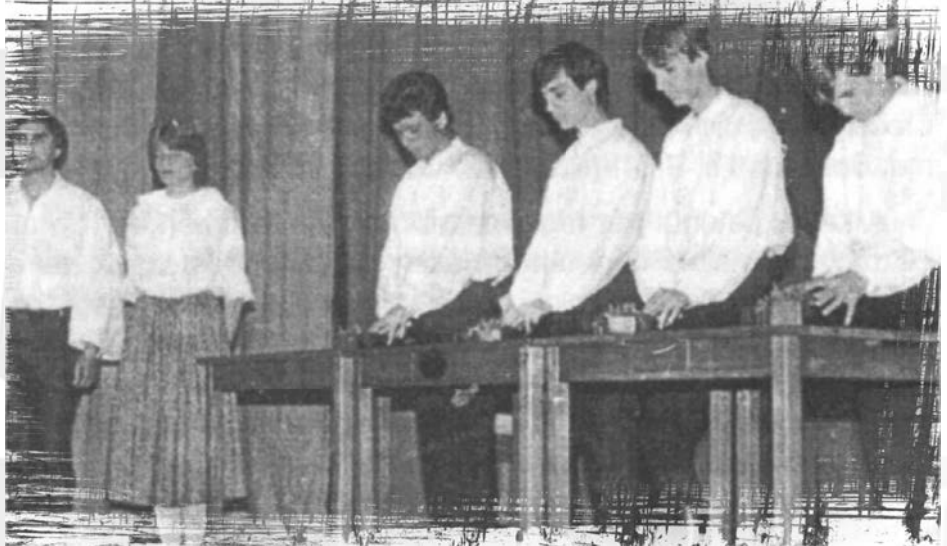

A magyar művelődés Kikindán VI. rész

Részletek Barát András *A magyar művelődés Kikindán* c. könyvéből

A kétségtelenül két legnépesebb és legeredményesebb alosztály (a drámai és a néptánc) mellett léteztek és léteznek ma is más, talán kevésbé attraktív, de igen jelentős tevékenységi formák az Egységben. Ide tartozik a hatvanas évek végén megalakult irodalmi klub, melyet Pásztor Vera a Fejős Klára Általános Iskola magyartanárnője indított. A tagok létszáma kezdetben

ötven-hat-

van, általában az elemi iskola felső osztályaiból, valamint a középiskolások soraiból kerültek ki. Később ez a szám csökkent. A klub elsődleges feladata a szép magyar beszéd gyakorlása, a kezdő tollforgatók útjainak egyengetése, irodalmi estek szervezése, író olvasó találkozók szervezése, stb. volt. A klub tagjai közül kerültek ki a legjobb szavalók is: Kökény Gizella, Németi Hajnalka, Micsik László, Pocik József, Lepár Ferenc és Raffai Boglárka.

A legsikeresebb irodalmi összeállítások közé sorolnám a Szépség koldusa című összeállítást, mely József Attila életének és munkásságának emlékére készült, de nem voltak kisebb értékűek Radnóti Miklós, Ady Endre, Petőfi Sándor műveinek bemutatása sem.

A citerazenekarról a korábbiakban szoltunk, hogy az 1980-ban szervezett Gyöngyösbokrétá, vagy inkább a fesztivál kísérő Durindónak köszönhetően alakult meg. Sikeresen működött több, mint egy évtizedig. Önálló műsort (egy egész estét betöltőt) nem tudtak produkálni, s így a tánccsoporthoz, valamint különböző tarka műsorok kiegészítői voltak. Egy időszakban egy kis kórus is kísérte fellépéseiket. Ma már ez a tevékenység megszűnt.

Ahhoz, hogy egy amatőr egyesület hosszabb ideig nagyobb számú tagságot tudjon berkeiben tartani, szükséges egyfajta társas élet megszervezése is. Erre az Egységben mindig odafigyeltek. A hagyományos szilveszteri mulatságon kívül mindig jól sikerültek a nőnap, szüreti, alma-, arató-, ketrec-, páros és batyubálák is. A szórakozást szolgálta sokáig a sakk alosztály, a biliárd, a dominózás és a kártyázás is. Az Egység keretében működött egy időszakban még egy, nem éppen magyarokra jellemző, művelődési forma is: a country zenekar. Tagjai itt találtak otthonra és megértésre. Ők ezt sokak által kedvelt zenével hálálták meg.

Szerencsének mondható, hogy az egyik épület-szárny az Egység otthonában alkalmas különböző szórakozási formák megszervezésére, mert nem zavarja az épület másik részében folyó próbákat. 1985 óta, amikor is az egyesület negyvenéves fennállását ünnepelte, hagyományossá váltak az ún. Egység napok, amelyeket az évad végén általában június hó első felében tartottak meg, mint egyfajta évadzárót. Összefoglalva, az Egységben folyó tevékenységek messzemenően túlszárnyalják egy átlagos művelődési ház programját. Mindezt azoknak köszönhetik, akik időt, fáradságot nem sajnálva, hosszabb-rövidebb ideig mint amatőrök vagy vezetőségi tagok, a magyar művelődés fejlesztésén, hagyományainak ápolásán dolgoztak.

Ezek a párhuzamok nem lehetnek véletlenek...

A temerini Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület Jáccunk Trupp előadásának zsűrizése

A temerini *Jáccunk Trupp* elsőbálozó csoport, ugyanis három hónapja alakult meg. **László Sándor**, a csapat vezetője elmondta, hogy nem elsősorban csak a színjátszás miatt jött létre a csoport, inkább az együttlét, a más minőségű időtöltés a cél. Ahogy László Sándor fogalmazott: „*Néha nem árt, ha tartalmaznak telik az ember ideje, még akkor sem, ha az ember tinédzser.*” A Szirmai Károly MME elnöke, **Varga Flórián** elmondta, hogy nem titkolt céljuk már évek óta fellendíteni az ifjúsági színjátszó és irodalmi csoportot, de eddig nem találtak olyan személyt, aki aktívan foglalkozna velük. Most sikerült a holtpontról elmozdulni Sándornak köszönhetően. A csoportvezető célja nem konkrétan az előadáskészítés volt. Összejöttek, és mivel mindenkit érintett az elvándorlás témája, elkezdtek foglalkozni vele. Ahogyan Sándor fogalmazott erről: „*Nagyon hűsbavágó, nincs itt olyan gyerek, akinek a családjából vagy a a közeli rokonságából ne lenne valaki külföldön. Próbáltuk kitalálni, hogy ez nekünk mit jelent, jelent-e valamit, gondolunk-e róla valamit, hogyan érzünk ezzel kapcsolatban... Nem az volt az elsődleges, hogy előadást produkáljunk, de ha már dolgozunk, szükségünk van arra, hogy tudjanak rólunk, lássanak bennünket.*”

A zsűri minden tagja szoros kapcsolatban áll László Sándorral. Lőrinc Tímeának osztályvezető tanára volt a Művészeti Akadémián, nem is oly régen; Táborosi Margarétának igazgatója, amíg az Újvidéki Színházban dolgoztak mindketten; Czajlik József pedig 3-4 hónappal ezelőtt még együtt dolgozott vele

Kassán. A zsűrinek nem volt könnyű dolga egy nagy tapasztalattal rendelkező, jó pedagógust értékelni.

Czajlik József kezdett, s amit kiemelt, egyértelmű, hogy a csapat jó kezekben van.

Nagyon nehéz megfogalmazni és megragadni azt, hogy mi köze van a versnek a színházi, színpadi formákhoz. Ez nagy kihívás, mert nagyon nehezen megfogható. Ma, a költészet napján különösen jó, hogy egy olyan témával foglalkozhatunk, hogy mit keres a vers a színpadon, és a színrevitelnek milyen szempontjai lehetnek.

Czajlik szerint a téma, amivel a csapat érkezett nagyon eredeti és egyáltalán nem mellékes. Az alapvers, Domonkos István *Kormányeltörésben* c. verse

viszont nagyon nehéz. Egy verset évtizedek óta mondó hivatásos színészek is meggyűlik a baja azzal, hogy ezt a töredéknyelven megírt költeményt érthetően elmondja. S ebben a performanszban még mozgás és helyzet is van. Szó, mi szó, nagy vállalkozásba, nagy fájba vágta a fejszéjüket.

A versnél elengedhetetlen az érzelmi hang, érzelmi nyelv, érzelmi azonosulás. Ez jobban érződött az előadáson, egyértelmű volt, hogy áthatotta őket a téma. A vers maga azonban nem mindig érte el a közönséget azért, mert szaggatott, helyzetekbe rakott volt. De átjöttek rezgések, frekvenciák, képek, hullámok, ami fontos része lehet a vers-

színháznak, hiszen majdnem olyan, mint egy dal, majdnem kifejezhetetlen. És ezek a dolgok átjöttek a nézőnek, ahogyan a felturbózó, zavaró spray is. Az a légkör, amit okoztak vele, szinte már kibíráhatatlan volt, s azt éreztük, hogy alig várjuk, hogy elmenjünk innen. Ha ez volt a szándék, akkor tökéletesen hozta a vers mondanivalóját, a vers tartalmát. Egy művi, ember által gyártott anyaggal befűjték bennünket, menekülni akartunk belőle. Szép képet fest, mégis elviselhetetlen, hiába színes. Ragad, belül a tüdőbe, csípi a szemet, köhögünk tőle. Hozza magával a fejfájást, amit az az

állapot is hoz, amikor arról tépelődünk, hogy menjünk vagy maradjunk. És ez a párhuzam nem lehet véletlen. A dobozba zárt életek, az állandóan elindulásra váró lélek, aki saját magát teszi dobozba erős szimbólumok voltak.

Sokszor volt viszont retró, hatvanas évek és táborozós, gitározós hangulata az embernek. Az új forma és a régi elgondolások közötti átjárás azt eredményezte, hogy volt részünk a kimozdításban is, ahogyan már megtapasztalt dolgokban is.

Jó volt a performansz vége is, ahogyan keretben maradtak, még ott vannak a keret mögött, de benne van a pakliban, hogy egy év múlva már kevesebben maradnak, s csak egy fotó marad utánuk. Czajlik kiemelte az értékelése végén, hogy **Gusztony Andre** démoni jelenete nagyon erős pillanat volt. Majd azzal zárta, hogy a szagtól kezdve sok minden beleégett a látottakból és hallottakból.

Táborosi Margaréta azzal kezdte, hogy nagyon örül, hogy Temerinből mindig valamilyen üggyel jönnek a színjátszók, mindig valamilyen ügyért harcolnak, ami dicséretes. Az előadást a kiütkezés költőien megindította, ami valójában a szereplők útkeresése is volt, hiszen ez az első előadásuk volt. Számos remek rendezői megoldást láthattunk, szép szimbólumrendszere volt az előadásnak. Például a színek szimbóluma jelentheti azt is, hogy milyen sokszínűek maguk a szereplők, ahogyan azt is, hogy hogyan, milyen színben látjuk a saját világunkat

A versben megjelenő ént szétcincálták. Szépen újrafogalmazva, elemelve indult a vers. Később sajnos ebből kiszakadt, inkább csoportos, ritmusszekciós lett az előadás. Margaréta a drámajátékokat, csoportjátékokat, feladatokat látta rajta, amit László Sándor meg is erősített.

Margaréta szerint ennek a versnek a szavai szellemi terrorként hatnak. Anynyira erősen igénybe veszik az agyat, hogy a színház sokszor megtörtént az artikulációban, a szájban és a tekintetben.

Úgy érezte a forma gyakran rátelepedett a versre, de elfogadta, hogy szükség volt a színésztréninges gyakorlatok beépítésére, hogy majd később elég legyen maga a tekintet ahhoz, hogy a színház megtörténjen. Annyit még hozzátett, hogy a szubjektív véleménye szerint a vers minimális mozgással és erős színpadi jelenléttel is megélt volna (ilyen volt Gusztony

Andre már említett jelenete). Sokszor megesett, hogy több réteg volt a színpadon. Ahogy László Sándor tanár úr fogalmazott, megcukrozták a mézet. Volt, hogy túlságosan besűrűsödött egy-egy jelenet, és nem tudtunk minden részre koncentrálni. A rap rész jó volt, viszont az artikulációra és a hangerőre figyelni kell. Margaréta azzal zárta az értékelését, hogy a meghajlásnál a csapatról érződött a civil öröm. Látszott, hogy egy tartalmas, jó folyamaton vettek részt.

Lőrinc Tímea etűdökre bontva nézte a verset, nem egészében. Úgy is érezte, mintha egy-egy asszociációt mutattak volna be egy-egy résznél. Nem is kereste mindig az összefüggéseket. Volt, amikor nagyon szépen átfolyt egyik jelenet a másikba. Mindig volt egy valaki, aki mondta a szöveget, s akörül mozogtak a többiek, arról szólt éppen a jelenet, hogy neki mindez mit jelent. Akkor volt ez igazán összhangban, amikor látta a szemükben, hogy a játzók is elhiszik, és tudják, mit akarnak közölni. Ilyen pillanat volt Andre jelenete, valamint **Petro Ildikóé** a performansz elején. Timi szerint a rap kiesett az egész hangulatából, amit Andre kiáltása hozott vissza. Amit Timi szeretett: a kereteket, amivel még több játékot el tudott volna képzelni, a zenei kompozíciókat, a háborús részt, a mellveregetést, Varga Teodórárt, aki miközben mindenki táncol körülötte, ő magányosan dőlöngél a tér közepén, a grafitiket, a festék nagyon szépet mutatott a fényekkel együtt, ahogyan az is nagyon erős volt, ahogyan **Zelenka Antal** megindította az előadást.

Összevetve így fogalmazott: „Mondtam már verset egy párszor, ennek a versnek megvan a maga ritmusa, mivel etűdönként kezeltem a történetet, néhol azt éreztem, prózaiban szeretném hallani ezt a szöveget. A ritmus helyett inkább a gondolat legyen meg, és nem baj, ha ezért olyan helyen kell megtörni, ahol az ember nem számít rá. Természetességet ad az, ha ott töritek meg a verset, ahol nem logikus. S ha erre hangsúlyt fektettek, akkor az hozza magával az érzelmet is.”

Virág Kiss Anita

„Csak azt a cilindert ne”

A szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület Drámai Csoport előadásának zsűrizése

A szajáni Ady Endre Művelődési Egyesület Drámai Csoportja idén két előadással futott be; egy fergeteges vígjátékkal, Ray Cooney méltán híres *Páratlan páros* c. bohózatával, és egy pajzán népi komédiával, a *Lopótők, avagy a Mari nem olyan* című előadással érkezett a Szemlére. A közönség ez alkalommal is szemét törölgetve andalgott kifelé a teremből, de most nem a meghatódottságtól, hanem a nevetéstől dőlöngéltek előre-hátra a székekben.

Varga Tamás a zsűrizés elején elmondta, örül annak, hogy ez a csapat nem fogyatkozik, hanem túlteszi, s rögtön két előadással érkezik a szemlére. A kérdésre, hogy miért is jöttek két előadással, a világ leglogikusabb választát kapta a darabokat rendező (s azokban szerepet is vállaló) **Nagy Alekszról**. „A nagyobb előadásba nem fért bele mindenki, így csináltunk még egyet. November óta heti hat alkalommal próbáltuk párhuzamosan a két előadást.”

Varga Tamás meg is jegyezte, hogy Szajánban egy nap biztos 36 órából áll a 24 helyett. A szövegválasztást is a Vajdasági Magyar Amatőr Színházi Találkozóznak köszönhetik a szajániak, hiszen a tavalyi évben Magyar Attila színművész ajánlotta nekik feldolgozásra.

Lőrinc Tímea először találkozott a csapattal, és sok pozitívumot jegyzett fel, többet között dicsérte a jó képességű csapatot, a jó szövegválasztást, hogy olyan témákról szólnak, ami az embereket is érdekli. Jó szituációkkal operál a rendező, sok jó ötlet, megoldás volt látható a színpadon. Példának hozta fel a *Páratlan páros* (a továbbiakban P.P.) asztal alá bújós jelenetét, amit szerinte profik is megirigyehetnének. Mindkét előadásra vonatkozik, hogy a poén eljut a nézőhöz, mindkét díszlet igényes, szépen van

kitalálva, jó, hogy használnak élő dolgokat is (nád, borostyán) A P.P. térhasználatát is jónak gondolja, hiszen bár két teret látunk, mindkettőt használják, mégis világos mikor melyik szobában, helyszínen vagyunk éppen. Hosszúnak találta a *Lopótők, avagy a Mari nem olyan* (a továbbiakban az első előadás) c. előadás bevezető nótáját, illetve, ahogy már több alkalommal, most is zavarták a gyűrűk, a szolgálólány kezén túl sok volt szerinte.

„Annyira elótérben van a kéz, hisz a színész folyamatosan gesztikulál, hogy odavonzza az ember tekintetét, s a karakterhez sem illett ez a sok gyűrű.” Szintén az első előadásban véletlenül lerepült a színpadról a papucs, Timi szerint ez is belefért, hisz spontán volt, és le is reagálta a színész. Egyben volt a játszás, és a nézők hangulata, mint ha ők is benne lettek volna az előadásban. Amikor a Tibi alakító színész (Zombori Róbert) megjelent a színpadon, az nagyon hatásos, direkt és jó volt. S a színpadi létezése is, aminek örült, hisz nem járkált indokolatlanul fel alá. A nemi szervre szorított kalapot jó ötletnek

tartja, de hiányolta az anyuka megjelenése után a nagyobb szegényerzetet, a nagyobb váltást.

„Azt éreztem, hogy több poén is belefért volna ha nem rohantok át minden mondaton. Például ez a két mondat: - Tudod mit mondtam volna rá? Semmit. - sokkal jobban ütött volna, ha a „semmit” előtt van pár másodpercnyi szünet. A cigi tekerésen is látszott, hogy nem tekered meg, hisz a végén egy kész szálát veszel elő. Elvette a figyelmet az udvarlásról.” Jó volt látni az előadás végén a kibontott hajú anyukát, hisz tudtuk, el-

hittük, hogy történt valami a préházban. Több hasonló jelzést elbírta volna szerinte a darab pajzán oldala.

A P.P. elején szerinte halkabban kéne megosztania Smithnek a barátjával, hogy két felesége van, hisz a felesége elvileg a szomszéd szobában van, s nem hinni el, hogy nem hallja. Elmondta, hogy az elhangzott dolgokat nem kell meg is mutatnia, illusztrálni. Szerinte Aleksznek jól áll a humor, és ez a karakter, jól poentíroz, de néha kiül az arcára, hogy ezt ő is élvezi, ahogyan látszott ez néha Tinán is. (Beszéd Klementina) Nehezményezte a két rendőr cilindert, és csokornyakkenőjét, szerinte nem odailló.

„Jók a jelenetek ritmusváltásai. Kimegy valaki, a másik már jön is be. A kavalkádot, és ki-be rohangálást végignéző szereplő jelenete szerintem a csúcspontja a darabnak. Ahogyan szép pillanat az is, amikor a véletlenül lecsúszott terítőt Aleksz a legtermészetesebben visszateszi. Azért szép, mert nem begyakorolt, hanem spontán. A papírévés nagyon jó volt, és a meleg szomszéd karaktere is. Annyira sok vagy, hogy az már jó. A „kicsi a rakás...” felkiáltás is, és a Freddy Mercury-szóó is.”

A füstfújasos, vallatós jelenet is szépen megkomponált, szerinte nem kellene annyit sétálnia a rendőrnek, elég lett volna csak határozottan állni mellette, és fújni a füstöt.

Czajlik Józsefnek a második előadás tetszett jobban, amit ők is játszanak Kassán, szerinte hálás darab, és szépen csinálta meg a szajáni csapat. Különösen jó ötletnek tartja, hogy a cilindereken kívül a jelmezek, és a díszlet is egy mai, panelben játszódó Páratlan párost mutatott be, nem egy gazdag közeget, ahogyan az az eredeti darabban írva van. Szerinte így működött jól, világos volt és őszinte. Belejötték a tempó ritmusába, úrrá lettek rajta, dübörgött az előadás, és nagyon látványos volt. Megjegyezte, hogy a darabban nincsen annyi „buzizás”, mint amennyit itt látott. „Az első felvonás végén egyszer hangzik el, hogy „hát ez egy buzi”, s pont az a lényege, hogy a figurának a saját hazugságfolyamában el kell kezdenie meleget játszani.” Rákérdezett John Szmith nevére, akit folyamatosan Szmicsként emlegetnek. A rendező elmondta, hogy több verzióban hallotta már (Szmít, Szmisz, Szmics), s az utóbbi mellett döntött. Czajlik elmondta, hogy ez nem zavarta, csak kíváncsi volt, hisz a Smith vezetéknev nagyon gyakori Angliában, ez jelzi, hogy lehet belőle nagyon sok is Londonban. Volt egy-két jelenet, amikor a harmadik személy, aki éppen nem beszél, rezonál, ezáltal ő válik főszereplővé, amit nem mindig tartottak be. Például a „Berúgott vagy kábítószerezik.” - mondat után, ahol a rendőr arcán kell átfutnia a reakciónak, hisz ő azt hiszi, hogy egy kisgyerekről beszélnek. Erre szerinte érdemes figyelni, hisz nem csak ez az egy alkalommal marad el. A kihallgatás jelenet szerinte is stílusidegen volt, egy zárójeles buborék, egy álomvilág, hisz addig végig teljes fényben zajlanak az események, itt pedig csak egy kis lámpa fénye világít. Ennek a jelenetnek a lényege nem is a vallatás, hanem Smith maga, aki már nem tud mit kezdeni, érzi, hogy engedni

kell a hazugság-csomón, s el kell vágnia néhány szálát, mert különben nem tudja folytatni. A főlölesleges járkálás (amit ők káposztagyúrásnak hívnak) szerinte önfegyelem kérdése, saját belső színészi és privát idegesség levezetése, ami gyakorolható, és profik is megengedik néha maguknak.

Táborosi Margaréta kiemelte, hogy már úgy ült be a nézőtérre, ismerve a csapatot és Alekszet, hogy tudja róla milyen jól tud esni, pofont kapni, „kezet odacsukni”, így várta is ezt a bravúros oldalát, s meg is kapta, most is remekül helytállt. Szerinte mindkét darab bevezető zenéje hosszú ideig tart. Tetszettek neki a hangeffektusok, a csöngő és a két telefon hangja, nem érezte, hogy gombnyomásra menne, nagyon természetesnek hatott. *„Egy dologra figyeljétek: ha mondok valamit és az asztalra csapok, az ne egyszerre történjen, mert elnyomja egyik a másikat. A második előadásban elkaptátok a ritmust, ráültetek. Jókor jött be például a teával a rendőr. A jelmezek is pontosak voltak mindkettőnél. De tényleg nem kell a cilinder, értjük Columbo figuráját a „csak még egy dolog” visszafordulásokkal. Az első darabban a papucsok lenyűgöztek. És a nem kitömött párnapocakok is úgymond jól voltak használva, illettek a karakterekhez.”*

A Freddy Mercury-s padlófelmosás ötletét is jónak tartja. A jelenetek ritmusa jól működött, de az első előadásban a csendek nem lettek éltetve, ezért nem éltek annyira a jelenetek, mint a másodikban. Margaréta szerint lehetséges, hogy az örült tempó

ráragadt az első előadásra, le kellett volna lassítani néhány dolgot. Javasolta a csapatnak, hogy amennyiben még játsszák a darabot, mindig nézzék meg előtte a teret, járják be, szövegmondás nélkül, hisz lesz ahol kisebb, lesz ahol nagyobb térben kell majd játszani. A néző szereti, ha összekacsintanak vele, ezeket a mondatokat mondhatják bátrabban a szereplők, mert nem mindenhol éltek meg. Példának hozta fel, az első előadásban amikor már kiderül ki kivel huncutkodik, jó lett volna szerinte még félni egy kicsit, jó lett volna ha az anyuka megszorítja a hurkot a lánya és a férfiak nyakán, és csak aztán oldja fel. *„Lehetett volna még a szituációval játszani, mert a néző nem tudja mi lesz a vége az egésznek,*

és izgul. És három vége van a darabnak. Ti éreztétek? A közönség elkezdett tapsolni közben. A „Minden jó ha vége jó” mondat nagyon utolsó mondat szagú, figyeljétek erre oda, és rázzátok gatyába az előadás végét. Össze lehet kötni a következő jelenettel, hogy lássuk, érezzük, hogy még nincs vége. Az az öröm ahogy játszani tudtok, az ránk is átragadt. Köszönet ezért.” – zárta Margaréta az értékelést.

Szerda Zsófia

Ma a Találkozó színpadán

Akik buliznak, nevetnek, énekelnek, játszanak... együtt és komolyan...

Bár a fiatalok, iskolások körében a drámafoglalkozás, színjátszás többnyire szabadidőben kap szerepet, iskolán kívül, szakkörön vagy egyéb foglalkozáson, kompetenciafejlesztő hatása, személyiségfejlesztő szerepe és az általa és a (komoly) játék által okozott öröm vitathatatlan. Talán ezért is kedvelik a diákok ennyire ezt a tevékenységet. Ma a fiatal színjátszók kapják a főszerepet. Három olyan csoportról van szó, akik nem először lépnek színpadra.

Április 12., csütörtök, 15.00, színházterem
A Zentai Magyar Kamaraszínház Diákszínját-
szói, Zenta

A Zentai Színtársulat 1990-ben jött létre. Ennek a lassan három évtizednek az a meghatározója, hogy fokozatosan kialakult egy főleg középiskolás diákból álló csoport, amely olyan színházi elveket vall, amelyeknek lényege a játék komolysága és őszintesége, célja pedig kettős: egyrészt a szép magyar beszéd, a mozgás és mozdulatok kultúrája; másrészt a színpadhoz és a szerepléshez való szoktatás. 2008 óta, amikor is Zentán létrejött a Zentai Magyar Kamaraszínház, az új intézményben folytatják munkájukat a diákszínjátszók, ugyanis a Zentai Magyar Kamaraszínház kiemelt figyelmet fordít a fiatalokra. Mindezt műhely-, illetve beavató színházi eszközök felhasználásával, hogy néhány év múlva meghatározó legyen közönsége számára az az élmény,

amelyet a kommunikáció egyik legkifinomultabb formája, a színház szerezhet.

A társulat eddigi díjai a Találkozó:

1996 – *Cselédek* c. előadás elnyerte a fődíjat (vendég szerepelhetett Zsámbékon).

1997 – Domány Zoltán lett a legjobb férfi epizód-szereplő.

2000 – A Zentai Színtársulat és a csókaiak koprodukciója kiérdemelte a rendezői díjat.

2001 – Robert Bloch *Az Anya* c. pszichológiai krimijének rendezéséért Bambach Róbert-díjat kapott az új kifejezési formák kereséséért Lénárd Róbert, a darab rendezője.

2002 – *A Dagsztók* című vígjátékáért Bambach Róbert-díjat nyert az új kifejezési formákért Lénárd Róbert rendező.

2004 – Marivaux *A szerelem és a véletlen játéka* című vígjátékának előadásáért Pataki László-díjban részesült a csoport.

2005 – Friedrich Dürrenmatt: *Pillanatkép egy bolygóról* című előadás kiérdemelte a Bambach Róbert-díjat és a legszebb színpadi beszéd díját.

2006 – Peter Weiss *Mockinpott úr kínjai és meggyógyítása* című előadás nyerte el a Pataki László-díjat, valamint Mácsai Endre a legjobb férfi főszereplőnek járó díjat.

2007 – Nyikolaj Vasziljevics Gogol *A revizor* című előadás Garay Béla-díjat érdemelt ki.

2009 – Kovács Ákos – Máriás Endre: *Az éjjel menyasszonya* című előadásáért Bambach Róbert-díjjal jutalmazták a csoportot, valamint Nagyballi Tamara érdemelte ki a legszebb színpadi beszéd díját.

2011 – Presser Gábor, Sztevanovity Dusán és Horváth Péter *A padlás* című műve nyomán készült produkciójáért, melyet Mácsai Endre rendezett, Bambach Róbert-díjat érdemelt ki a társulat.

2012 – *Valahol Európában* című musical produkciójában nyújtott alakításáért legjobb női főszereplőnek járó díjat vehetett át Verebes Judit, Suhanc/Éva szerepéért, valamint a legszebb színpadi beszéd díját Bicskei Kata vehette át.

2013 – Mácsai Endre rendezésében a *Sohaország* című előadást Pataki-díjban részesítette a zsűri.

2014-ben a Zentai Magyar Kamaraszínház két társulattal érkezett a találkozóra, a Találkozó

Bambach Róbert-díját a legjobb alternatív vagy új formákat kereső előadásért a Zentai Magyar Kamaraszínház **Zsebtársulata** kapta a *Föld nélkül* című előadásukért, amelyet Lőrinc Tímea rendezett.

2016 – A legjobb női mellékszereplőnek járó Magyar Piri-díjat Graca Beáta és Kiss Izabella *A boggyósgyümölcskertész fia* című előadásban (rendező: Lőrinc Tímea) nyújtott alakításukért vihették haza.

A Zentai Magyar Kamaraszínház Diákszínját-szói bemutatják:

Frank L. Baum – Zalán Tibor: *Óz, a nagy varázsló* (60')

Mesejáték

Szereplők:

Dorka – Dupák Fanni
 Totó – Szabó Róbert
 Madárijesztő – Dragić Marianna
 Bádögember – Wischer Viktor
 Oroszlán – Kovács Dorina
 Jó boszorkány – Pap Kinga
 Rossz boszorkány – Csehák Csenge
 Óz – Nagy Abonyi Dávid
 Kulcsár – Sóti Tóbiás
 Farkas – Fuszko Dóra
 Nyugor – Csabai Orsolya
 Majom – Vajda Noémo

Rendezők:

Dévai Zoltán és Virág György

**Április 12.,
 csütörtök, 17.30,
 színházterem**

Az Európa Kollégium Színtársulata, Újvidék

A Társulat két éve létezik. Egyetemista fiatalokból áll, akik a sok kötelezettségük mellett, szabadidejükben alkotnak, akik szeretnék belesni a színház világába. A csapat létszáma folyamatosan változik, viszont mindig megmarad a mag, akik bármi történjék is,

maradnak. Sok élménnyel gazdagodtak a tavalyi Találkozón, s mivel nagyon jól érezték magukat, úgy döntöttek, hogy idén is részt vesznek.

Az újvidéki Európa Kollégium

Színtársulata bemutatja:

Borbély Szilárd: *S.O.rS.ok* (40')

Formakereső

Szereplők:

Berényi Sarolta

Csíkos Dániel

Kálmán Beáta

Nagy György Anikó

Simon Inez

Tomic Glória

Rendező: Patyerek Réka

Szakmai munkatársak: Táborosi

Margaréta, Molnár Róbert

12 éven aluliaknak nem

ajánlott!

Április 12., csütörtök,

19.30, színházterem

**Népkör Magyar Művelődési Központ, Fabula
Rasa Színház Színház, Szabadka**

Már majdnem 10 éve. Bizony, 2008. november 14-én indult el a Fabula útja a Népkörben. Azóta pontosan 20 előadást készítettek. Voltak már majmok, farkasok a dzsungelben, harcoltak már a grundért is, jártak már túl a maszat hegyen, Shakespeare-rel is barátkoztak, Holdbeli csónakos után vágyakoztak, hosszú hajú hippik is voltak, Tasnádi szövegekkel zsonglórkodtek... De legfőképpen jól érezték magukat.

Táncoltak, fociztak, buliztak, nevettek, énekeltek, játszottak...együtt.

Céljuk az, hogy adjanak valamit a közönségnek. Legyen az egy aranyos szerelmi történet, egy odamondós kemény darab, egy fuldokolva nevetős komédia, klasszikus vagy kortárs, ők szívből adják.

A társulat eddigi díjai a Találkozón:

2016 – A zsűri Szántó Róbert-díjjal tüntette ki Bodnár Lonettát, a Fabula Rasa Színház Színház tagját, a *Cyber Cyrano* c. előadás szereplőjét a legszebb színházi beszédért.

2016 – Garay Béla-díjat érdemelt ki a szabadkai Fabula Rasa Színház Színház közösségteremtő tevékenységéért.

**A szabadkai Fabula
Rasa Színház Színház bemutatja:**

Ray Cooney: *Páratlan páros* (80')
Vígjáték

Szereplők:

John Smith – Dudás Norbert
Mary Smith – Dimitrov Nikoleta
Barbara Smith – Vajda Sztella
Stanley Curtis – Mészáros Áron
Porterhouse felügyelő – Gresák Lea
Thoughton felügyelő – Gregus Lilla
Manökenek – Dedovity Tomity Lea, Lévy Csenge, Lőrík Izabella, Lukács Ramóna, Sándor Viola, Vörös Euridiké

Rendező:

Ralbovszki Csaba

Jelmezterv:

Dimitrov Nikoleta

Minden más:

Fabula Rasa

12 éven aluliaknak nem ajánlott!

**A Fabula Rasa Színház Színház háza táján
történt, amíg a páratlanból páros lett**

- Csaba elmélete a *Páratlan páros*ról:
„Ez másképp nem fog működni, ez az előadás, csak ha szorzótábla.”
- Áron beszólása a szobapantyusra:
„De ami puha, az nem lehet piszkos!”
- Párbeszéd:
  - o Dimi: „Ki van itt a legjobban szétcsúszva?”
  - o Viola: „A szövegkönyvem.”
- Norbi beszólásai a próbafolyamat alatt:
o „A ködben bezárták.” helyett „A köd miatt lefújták.”

- o „Tartsd fogva az érzéseidet!” helyett „Tarts melegen mindent, az érzéseidet is!”
- o „Ami mindezen kegyes hazugságok születésére születtek... én mindkét feleségnek. A férje vagyok.”
- o „Ugyanúgy leszek kinézve, ahogy most.”
- o „És gondolja, hogy ez a boldogság házasság titka?”
- Csaba a Fabula facebook csoportjába kiírta a próba időpontját, miszerint: „...a 19:30hasi próba...”;
Erre mindenki nagyban elgondolkodott, hogy milyen az a hasi próba?

Holnap a Találkozó színpadán

Aki nem siet, lemarad!

Holnap délután a tavalyi házigazdák szórazatnak bennünket. A szerelmes bulvárkrimi műfaja nem kevés szórakozást ígér. Este hat órától ismét a fiataloké a főszerep, az újonnan megalkult szenttamási csoport most lép fel először a Találkozón. Az idei Találkozó versenyprogramját pedig a tóbiaiak zárják. Aki tehát még nem nézett meg egy előadást sem az idei Találkozón, aki nem lesett még be a színpad mögé, aki nem barátkozott velünk, az még holnap meglehet. De siessen, mert még lemarad!

Április 13., péntek, 15.00, színházterem
Feketics Művelődési Egyesület, Soma színtársulat, Bácsfeketehegy

Hamvai Kornél: *Kitty Flinn* (90')

Szerelmes bulvárkrimi

Rendező: Ralbovszki Csaba

Az előadásról: A mű igaz történeten alapszik. Az 1870-es években egy világra szóló bankrablást követően két bosztoni kasszaőr érkezik egy londoni hotelba, ahol osztozni akarnak a másfél milli dolláros szajrén. Egymás iránt már egy szikrányi bizalmuk sincs – hiszen a hosszú hajút során nyolc alkalommal törtek egymás életére –, ezért egy nem mindennapi párbajra hívják ki egymást: egy szerelmi párbajra. Az a nyertes, akit udvarlása, csábítása által

megkedvel és szerelmével kitüntet a csinos szállodai recepciós lány, Kitty Flinn. És hogy a végén ki is lesz az igazi nyertes? Természetesen a színházkedvelő közönség, aki jelenlétével megtiszteli a Soma színtársulat majd' másfél órás előadását, melyet a bácsfeketehegy származású Ralbovszki Csaba rendezett. A bácsfeketehegy Soma színtársulat eddig is főleg vígjátékokat játszott. Erre a darabra is jellemző a lazaság, a humor, a váratlan fordulatok révén kialakult helyzetkomikum, ám fellelhető a feszültség és az izgalom is, hiszen a sors olykor furcsa dolgokat tud produkálni...

Április 13., péntek, 18.00, színházterem
 Vajdasági Népek és Nemzetiségek Ha-
 gyományápoló Klubja, Liliomfi színjátszó
 csoport, Szenttamás

Móricz Zsigmond szövegei alapján: *Vásári
 komédiák* (80')

Vígjáték

Rendező:

Robotka István

Az előadásról: Vígjátékunk, a *Vásári komédiák*
 öt különálló szöveg jeleneteiből áll össze (*Lónak
 vélt menyasszony, Szénapadlás, Varga-Vargáné,
 A beteg disznó és a Dinnyék*), melyek a férfi-női vi-
 szonyról szólnak. Régi öregjeink bölcs szemszögén
 keresztül mutatja be emberi gyarlóságainkat és el-
 lentéteinket. Darabunkat igyekeztünk korhű ruhák-
 kal, jelmezekkel, kellékekkel és szerény díszlettel
 bemutatni. A szöveg egyszerű, de sokat mondó,
 népies, rímes hangzású.

Az előadás fő alakja Bendegúz, aki mindenféle
 kamaszkori megaláztatás ellenére vidáman szemléli
 az őt körülvevő világot. Történetei igazán szórakoz-
 tatóak. A felnőttek félnótás figurák: Szabó bakter,
 Toppancs és a banya. A harmincas évek szegény-
 ségét és az akkori mindennapok nyomorát komédiá-
 ban, ugyanakkor elgondolkodtató formában láthatja
 a nézőközönség.

Április 13., péntek, 20.00, színházterem

Petőfi Sándor Művelődési
 Egyesület, Petőfi Sándor
 színjátszó csoport, Tóba

Rideg Sándor: *Indul a bakterház*
 (90')

Vígjáték

Tóth János emlékére

Az előadásról: Rideg Sándor re-
 gényének történetét a bakterház la-
 kói és barátai, valamint az oda szegő-
 dő tehénpásztor, Bendegúz tükrözi.

A színház és én

A legelső színpadi szereplésem még óvodás koromban volt. Nagyon szerettem kiállni a színpadra, és egy-egy kis verset elmondani, vagy elénekelni egy dalt, de nagyon lámpalázas voltam. Kilépés előtt újra elmondtam a szöveget, és mire kiálltam, minden kirepült a fejből. Amikor alsós lettem, bekapcsolódtam a táncsoport munkájába, és ha valahol fel kellett lépni, már nem izgultam, mert ha el is tévedtem, akkor ott voltak a többiek, hogy kiségecsenek. Legközelebb már nem követtem el ugyanazt a hibát.

Volt egy időszak, amikor a színház háttérbe szorult az életemben. Semmilyen színdarabban nem akartam résztvenni, táncolni sem jártam. Ekkor nagy változás történt, ideköltöztünk Kikindára. Új iskola, új barátok és új szokások. A tánc és a színpad volt az, ami a múltamat idézte, és ezért újra bekapcsolódtam a táncsoport munkájába, ezúttal az Egységben. Az iskolában a tanító néni is sok előadást készített, és így újra színpadra léphettem.

Mikor negyedikes lettem, és ki kellett állnom a közönség elé, megint elfogott a lámpaláz. Mielőtt kiléptem volna a színpadra, még egyszer átfutottam a szövegem. Persze ennek az izgalomnak volt kellemetlen következménye is. Megtörtént, hogy kiálltam, és a szövegem kiröppent a fejből. Még szerencse, hogy mindig ott volt a tanító néni, aki kiségecsített.

Igazi színésszé felsős koromban váltam. Iskolánkban működik a drámaszakcsoport, amely ekkor a *Hamupipőke* című előadást készítette. Ebbe a munkába kapcsolódtam be. Emlékszem, még akkor is lámpalázas voltam, de erre alig maradt időm. Ekkor már nemcsak arra kellett figyelnem, hogy a közönség előtt mit csináljak, hanem a feladataimra a színpad mögött, időre átöltözni, segíteni másoknak öltözni, időben újra a színpadon lenni, a megfelelő helyen kijönni és még sok minden más, amit eddig nem nagyon ismertem.

Az első előadást követte a többi, a *Lúdas Matyi* és az *Indul a bakterház*. Ekkor már rutinosan mozogtam a színpadon, lámpaláznak nyoma sem volt. Még azt is megtanultam, hogy a váratlan helyzeteket hogyan oldjam meg. A legemlékezetesebb az volt, amikor az *Indul a bakterház* bemutatóján a színpad mögött

Csömöre Viola 212 Fejős Klára Á.

eltört egy vízzel teli üveg. Nagyon gyorsan kellett cselekedni, a jelenet folytatódott. El kellett tüntetni a szilánkokat, fel kellett törölni a kiömlött vizet és pillanatok alatt új üveget keríteni. Az agyunk hihetetlen gyorsasággal dolgozott, és egy szempillantás alatt mindent megoldottunk. A nézők észre sem vették, hogy mi történt. Az előadás nagy sikert ért el.

Az utóbbi időben egyáltalán nincs lámpalázam, sőt az önbizalmam is megnőtt. A színészkedésben az a legjobb, hogy mindig más bőrébe bújhatunk, és különböző karaktereket jeleníthetünk meg. Természetesen az a legjobb érzés, amikor úgy megyünk le a színpadról, hogy a közönség még tapsol, és látjuk, hogy tetszett nekik az, amiért mi keményen megdolgoztunk.

Fazekas Vivien VIII/2

Fejős Klára Á. I.

Impresszum

Súgó – a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók XXIII. Találkozójának színlapja • Kiadja az Egység Művelődési Egyesület, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség • A fedőlapot Pál Anikó tervezte Bicskei Anikó munkája nyomán • Tördelő-szerkesztő: Pál Anikó • Szerkesztette: Virág Kiss Anita • Munkatársak: Gázsó Orsolya, Raffai Telečki Ágnes, Sutus Áron, Szerda Zsófia, Varga Tamás • A rendezvény megőrkítéséért felel: Gázsó Orsolya és Szerda Zsófia • 2018 áprilisa, Nagyikinda